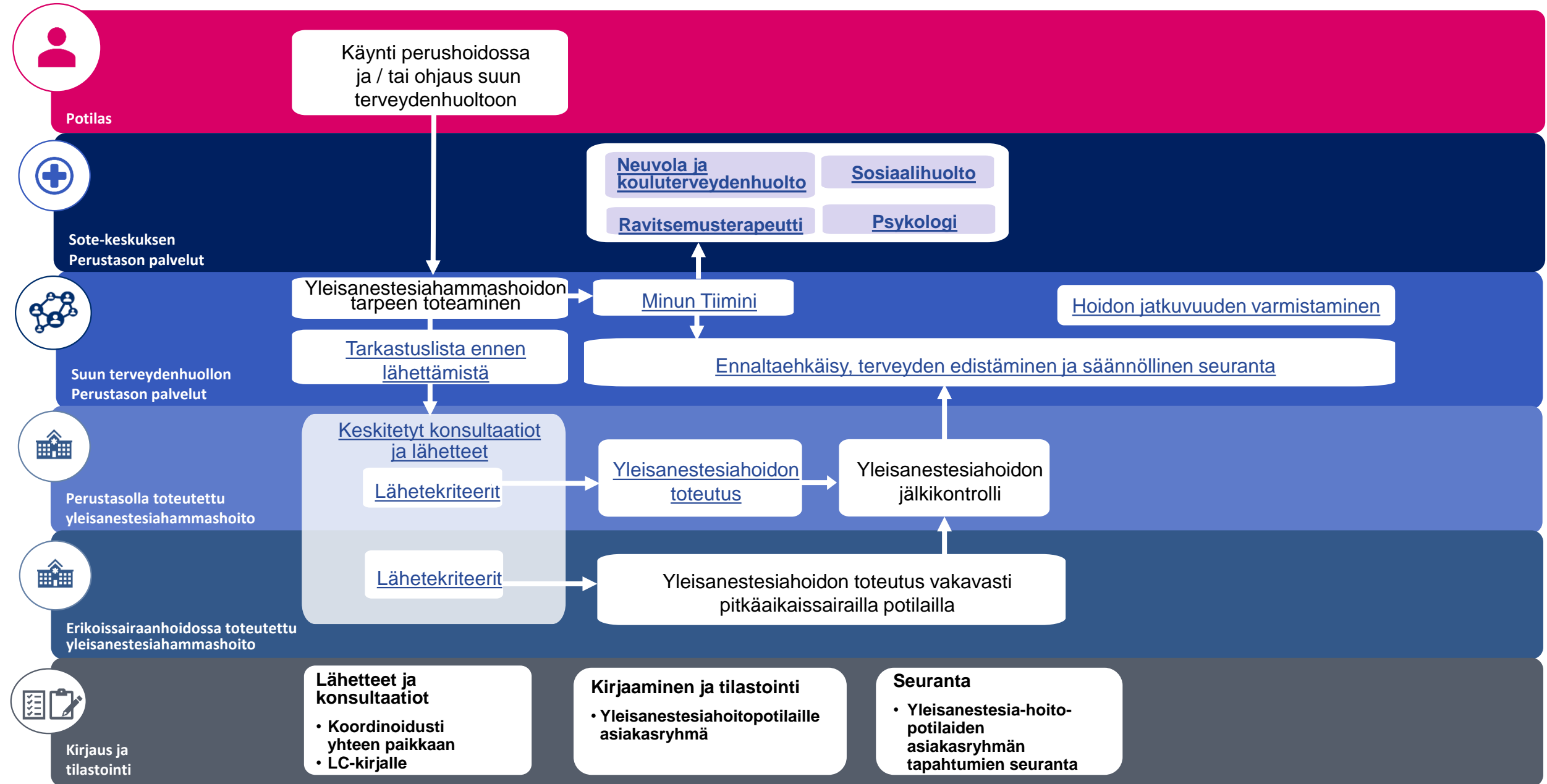

Lasten yleisanestesiahammashoidon hoitopolku

Lähetekriteerit perusterveydenhuollon yleisanestesiahammashoitoon

[Paluu etusivulle](#)

Suu- ja hammassairauksien hoito tehdään yleisanestesiassa, mikäli hoito ei onnistu tai sitä ei ole tarkoituksenmukaista toteuttaa tavanomaisin keinoin, mukaan lukien pelonhallintakeinot ja sedaatio. Päätöksen potilaan anestesiakelpoisuudesta tekee anestesiologi.

- Laajasti karioitunut hampaisto
- Toimenpide on laaja tai vaativa suhteessa potilaan ikään
 - Erityisesti jos taustalla paljon päivystyskäyntejä, kesken jääneitä hoitjaksoja tai yhteinen kieli puuttuu
- Ko-operaatiovaikeus esimerkiksi kehitysvamman tai psyykkisen sairauden vuoksi
 - Käytöshäiriöt (esim. ADHD, autismi), traumatisoituneet lapset
- Hammashoitopelko (lähettävä yksikkö järjestää pelon hoidon)
 - Pelonhallintakeinot ja esilääkitys kokeiltava perushoidossa (jos muita lähettämisen perusteita ei ole)
- Hampaiden kovakudoksen kehityshäiriöt
 - MIH-hampaat, amelogenesis imperfecta, dentinogenesis imperfecta
- Vaikeat traumahampaiden ja suun pehmytkudosvammojen hoidot

Lähetekriteerit sairaalatasoisiin palveluihin

- Sairaalatasoisen yleisanestesiahammashoidon indikaatioita voivat olla esimerkiksi:
 - Laajojen suun, kasvojen ja hampaiden alueen traumojen jälkitilat sekä yleisterveydelliset tekijät, joihin voivat sisältyä esimerkiksi synnynnäinen poikkeavuus sydämessä, verenkuvamuutokset, hallitsematon epilepsia, paikallispuuduteallergia, tavanomaisen hoidon estävät vakavat motoriset häiriöt tai kehitysvammaisuus
 - Vakava pitkäaikaissairaus (esim. reuma, jota hoidetaan biologisilla lääkkeillä; munuaisten vajaatoiminta tai syöpä, johon sytostaattihoidot suunnitteilla, verenvuotoalttiit ja luulääkkeitä käyttävät potilaat)
- Potilaan anestesiakelpoisuuden määrittää anestesioologi

Tarkastuslista ennen lähettämistä

- Jokainen potilas arvioidaan yksilöllisesti
- Konsultoi tarvittaessa perustason lasten hammashoidon erikoishammaslääkärinä
 - Kts. [Ohje konsultaatioon](#)
- Varmista potilaan anestesiakelpoisuus
- Varmista, että tarvittavat radiologiset tutkimukset (PTG, BW) ovat tehtynä ja lausuttuna (huomioiden potilaan ko-operaatiokyky)
- Varmista [hoidon jatkuvuus](#) yksilöllisen tutkimusvälin ja tehostetun ennaltaehkäisevän hoidon osalta
 - Ole yhteydessä oman alueesi Minun Tiimini-verkoston hammashoitajaan tai suuhygienistiin

Keskitettyt konsultaatiot ja lähetteet

- Perushoidon osalta voi konsultoida lasten hammashoidon erikoishammaslääkärinä, laatimalla sähköinen B1-lähete Tampereen Lifecareen (kirjautuminen Citrix-etätyöpöydän kautta)
- Konsultaatiot ja lähetteet merkitään tiedoksi Lifecaren klinisen erikoishoidon kirjalle (KLIEH) keskiviikkopäivälle (pedodontia)
 - [Ohje konsultaatioon](#)
 - [Ohje lähetteen tekoon](#)
- Sairaالاتasoisten palveluiden osalta voi konsultoida soittamalla Tays suu- ja leukasairauksien poliklinikan päivystävälle hammaslääkärille
- [Ohje konsultaatioon](#)

Ohje konsultaatioon

1. Potilaalta oltava lupa konsultointiin, mikäli konsultoit potilastiedoilla.
2. Konsultaatiot kirjataan sähköiselle B1-lähetepohjalle Tampereen Lifecare-potilastietojärjestelmässä (kirjautuminen Citrix-etätyöpöydän kautta: potilaskansio -> +Uusi -> Kirjoita hakukenttään B1- LÄH)
 - **Huom! Muista kirjata läheteelle myös puhelinnumero ja sähköpostiosoite, josta lähettävän hammaslääkärin tavoittaa (esim. mahdollisten lisätietojen pyyntöä varten)**
3. Tieto konsultaatiosta merkitään klinisen erikoishoidon kirjalle (KLIEH) varaamalla potilaalle ensimmäinen vapaa aika ke päivältä.
4. Klikkaa varaamaasi aikaa hiiren oikealla painikkeella ja valitse *Ajanvaraustiedot*. Kirjaa *Lisätiedot* kohtaan **K+ potilaan kotikunta (esim. K Nokia)** Huom! Ostopalvelu kirjaa tähän **K, ostopalvelu+ potilaan kotikunta**
5. Erikoishammaslääkäri tai erikoistuva kirjaa konsultaatiovastauksen ja asettaa potilaan mahdollisesti jonoon
6. Erikoishammaslääkäri tai erikoistuvat merkitsevät LC-kirjaan A, kun ottavat potilaan tiedot käsittelyyn ja L, kun konsultaatiovastaus kirjattu tai lähete vastaanotettu.
7. Konsultoiva hammaslääkäri seuraa itse, koska konsultaatioon on vastattu, käy lukemassa konsultaatiovastauksen ja etenee tämän perusteella potilaan hoidon suhteen.

Ohje lähetteen tekoon

1. Kirjaudu Citrix-etäyhteyden avulla Lifecareen ja laadi sähköinen B1 lähete avaamalla potilaan potilaskansio -> +Uusi -> Kirjoita hakukenttään B1- LÄH
 - **Huom! Muista kirjata läheteelle myös puhelinnumero ja sähköpostiosoite, josta lähettävän hammaslääkärin tavoittaa (esim. mahdollisten lisätietojen pyyntöä varten)**
2. Tieto tehdystä läheteestä merkitään Lifecaren KLIEH-kirjalle, varaamalla potilaalle ensimmäinen vapaa aika keskiviikkopäivältä (pedodontia)
3. Klikkaa varaamaasi aikaa hiiren oikealla painikkeella ja valitse *Ajanvaraustiedot*. Lisää *Lisätiedot*-kohtaan **L+ potilaan kotikunta (esim. L Nokia)** Huom! Ostopalvelu kirjaa tähän **L, ostopalvelu+ potilaan kotikunta**
4. Läheteitä läpikäyvä erikoishammaslääkäri tai erikoistuva asettaa potilaan tarvittaessa yleisanestesiahammashoidon jonoon ja merkitsee LC-kirjaan **A**, kun aloittaa potilaan tietojen käsittelyn ja **L**, kun lähete käsitelty. Mikäli lähete on puutteellinen tai se palautuu perushoitoon, kirjalle tulee merkintä **E**
5. Lähettävän hammaslääkärin vastuulla on seurata lähetteen etenemistä ja täydentää mahdolliset puuttuvat tiedot

Lähetteiden läpikäynti

- **Avopalveluissa/ perushoidossa** lähetteitä katsova henkilö konsultoi anesthesiologia potilaan anestesiakelpoisuudesta ja hoitopaikasta (tarvittaessa lähete erikoissairaanhoidon)
- **Sairaalapalveluissa/ erikoissairaanhoidossa** lähetteitä katsova henkilö konsultoi anesthesiologia potilaan anestesiakelpoisuudesta ja hoitopaikasta (mm. kehitysvammaisten osalta)

Ennaltaehkäisy, terveyden edistäminen ja säännöllinen seuranta

[Paluu etusivulle](#)

Hoitovastuu säilyy yleisanestesiahoitoa lukuun ottamatta perushoidossa koko prosessin ajan

Ennen yleisanestesiahammashoitoa:

- Ennaltaehkäisevä hoito alkaa heti yleisanestesiahoidon tarpeen toteamisen jälkeen
- Potilaalle tehdään myös moniammatillinen tuen tarpeen arvio Minun Tiimini toimesta

Yleisanestesiahoidon jälkeen:

- Jatkohoito-ohjeet kirjallisena potilaalle ja lähettävälle yksikölle
- [Hoidon jatkuvuuden varmistaminen](#)
- Säännöllinen ja alkuvaiheessa hyvin tiivis (3kk välein) seuranta perushoidossa
- Hammashoitoon totuttelu ja hammashoitopelon hoito
- Omahoitoon sitouttaminen (potilas itse, omainen, avustaja, hoitohenkilökunta)
- Vuoden päästä yleisanestesiahoidosta hammaslääkärin suun ja hampaiden tutkimus, jos ei ole aikaisemmin tarvetta

Yleisanestesiahoidon toteutus

- Lasten yleisanestesiahammashoito toteutetaan omana toimintana Etelä-Hervannan hammashoitolassa (EHTA)
- Perushoidon yleisanestesiaprosessia koordinoivat nimetyt hammaslääkärit alueittain (pohjoinen, läntinen, eteläinen)
- Anestesiatiimin sairaanhoitaja on puhelimitse yhteydessä lapsen huoltajiin päivää ennen toimenpidettä, varmistaen lapsen hoitoisuuden

Yleisanestesiahoidon jälkikontrolli

- Yleisanestesiahammashoidon jälkeen varmistetaan, että perheellä on aika alueen Minun Tiimini- verkoston suun terveydenhuollon ammattilaiselle kontrolliin
- Minun Tiimini-verkoston yhteyshenkilöt vastaavat alueittain yleisanestesiahoitettujen ennaltaehkäisevän hoidon, säännöllisen seurannan ja moniammatillisen tuen järjestämistä, koordinoinnista sekä kehittämisestä
- Tällä varmistetaan hoidon jatkuvuus ja omahoitoon sitoutuminen

Minun tiimini 1/2

- Perushoidossa toimiva Minun Tiimini-verkosto koordinoi ja toteuttaa moniammatillisen tuen tarpeen selvittämisen sekä järjestää tarvittavan moniammatillisen yhteispalaverin perheen tarpeiden mukaisesti (systeemisen [Minun Tiimini- mallin](#) periaatteiden mukaisesti)
- Alueellisiin Minun tiimini-verkostoihin on nimetty suun terveydenhuollon yhteyshenkilöt alueittain
 - Toiminta laajenee 2023-2025 aikana koko Pirkanmaan hyvinvointialueelle
- Konsultointiin ja yhteistyöhön tarvitaan lupa perheeltä (Kanta-suostumus), joka kirjataan potilastietoihin
 - Kts THL:n sivusto [perhekeskus](#) ja [video systeemisen verkostotyön prosessista](#)

Minun tiimini 2/2

- Potilaat ohjautuvat Minun tiimini-ammattilaisen vastaanotolle yleisanestesiahammashoidon jonotietojen kautta
- Minun tiimini hammashoitaja tai suuhygienisti on yhteydessä anestesiahammashoidon jonoon asetettujen lasten huoltajiin ja kutsuu huoltajat Minun Tiimini-vastaanotolle monialaisen tuentarpeen ja ennaltaehkäisevän hoidon suunnittelun käynnille
- Selvitetään myös muiden perheenjäsenten suunhoitotottumukset, suun terveyden tilanne ja varataan tarvittaessa ajat suun terveydenhuoltoon
- Perheen huoltajiin liittyvissä haasteissa ohjaus [Minun Tiimini verkoston](#) muille ammattilaisille
- Minun Tiimini- ammattilaisen tehtävä on motivoida ja varmistaa suun omahoidon sekä suun terveyttä edistävän ravitsemuksen toteutuminen perheen arjessa
 - Sisältää hammashoittoon totuttelun ja hammashoitopelon hoidon

Neuvola ja kouluterveydenhuolto

Neuvola ja kouluterveydenhuolto on yhteistyötaho esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Terveystilaan liittyviä haasteita esim. vaikea pitkäaikaissairaus
- Huoli lapsen hyvinvoinnista
- Yhteistyö terveyden edistämisessä
- Onko perhettä tavoitettu ja onko lapsi/ nuori käyttänyt palveluita?

Psykologi

Psykologi on yhteistyötaho esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Tukena pelkoasioiden hoidossa erityisesti silloin jos epäillään vanhempien siirtävän pelkoa lapsiin
- Tukena vanhemman ja lapsen vakavissa vuorovaikutushaasteissa

Ravitsemusterapeutti

Ravitsemusterapeutti on yhteistyötaho esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Potilaalla erityisiä haasteita ravintotottumuksiin tai syömiseen liittyvissä asioissa (esim. nepsy-vaikeuksia, allergioita tai muita syömiseen liittyviä haasteita)
- Huonosta ravitsemuskäyttäytymisestä johtuva runsas hampaiden reikiintyminen ja/tai runsaat erosiiviset muutokset
- Yhteistyö terveyden edistämisessä

Sosiaalihuolto

- Perhe- tai sosiaalipalvelujen palveluohjaus usein ensisijainen yhteistyötaho (matalan kynnyksen tuki)
- Ensisijaista on ottaa yhteyttä lapsen asuinkunnan sosiaalitoimeen yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa ([yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi](#))
- Esimerkkejä sosiaalihuollon palvelutarpeesta:
 - Lapsi jää pois yleisanestesiahoidon jälkeisestä kontrollista tai sen jälkeen sovituista kontroleista, eikä vanhempia yrityksistä huolimatta tavoiteta
 - Puutteet huolenpidossa esimerkiksi arjen tukiverkon puutteen, taloudellisen tilanteen tai vanhemman päihde- ja mielenterveysongelmien vuoksi
 - Vieraskielisten ja maahanmuuttajien tuki
- Mikäli sosiaalihuoltoon ei voida ottaa yhteyttä yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa, on velvollisuus tehdä [lastensuojeluilmoitus](#)

Lastensuojeluilmoitus

- Mikäli sosiaalihuoltoon ei voida ottaa yhteyttä yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa, on velvollisuus tehdä [lastensuojeluilmoitus](#).
- Lastensuojeluasian vireille laittamisessa on kuitenkin aina pyrittävä yhteistyöhön lapsen ja vanhempien kanssa. Ilmoitus voidaan tehdä vaitiolovelvollisuuden estämättä.
- Jos et ole varma pitäisikö lastensuojeluilmoitus tehdä, **kysy neuvoa sosiaalityöntekijältä kertomatta lapsen henkilöllisyyttä**
- [Miten teen lastensuojeluilmoituksen?](#)

Hoidon jatkuvuuden varmistaminen

- Varmistetaan, että potilaalle on määritelty seuraava tutkimuskäynti yksilöllisen tutkimusvälin mukaisesti ja että suunniteltu tutkimusväli toteutuu
- Potilaalle laaditaan yksilöllinen, kohdennettu [omahoitosuunnitelma](#), joka ohjaa omahoidon keinoin kohti yhdessä asetettuja tavoitteita
 - Käytössä oleva [lomake](#) ohjaa potilaan kanssa käytävää keskustelua, joka toteutetaan [motivoivan haastattelun keinoin](#)
 - Potilaan ja/tai hänen vanhempansa kanssa käydään läpi suun terveyden nykytila, siihen vaikuttavat tekijät, [omahoito](#) ja tuen tarve
 - Pääpaino hampaiden puhdistamisessa, fluorin käytössä, ravitsemuksessa sekä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamisessa
 - Omahoitosuunnitelman mukaisten tavoitteiden toteutumista seurataan ja suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa

Omahoito ja terveystyöskäytäminen 1/2

- Suun terveydenhuollon ammattilainen ja lapsen vanhempi/ lapsi laativat vastaanotolla yhteistyössä [omahoitosuunnitelman](#), jossa määritellään omahoidon tavoitteet
- Hampaiden huolellinen harjaus fluorihammastahnaa käyttäen kahdesti päivässä kahden minuutin ajan ja (erityishuomio puhkeaviin hampaisiin sekä kohtiin, joissa alkavia kariesvaurioita)
- Tarvittaessa lisäfluoridi yksilöllisen suunnitelman mukaan suurentamalla hammastahnan käyttömäärää, -tiheyttä tai ottamalla käyttöön fluoritabletit, -huuhteet tai -geelin
- Hammasvälien puhdistus yläkouluikäisestä alkaen (vähintään 3-4x/vko)

Omahoito ja terveyskäyttäytyminen 2/2

- Säännöllinen ateriarytmi, jossa terveelliset ateriat ja välipalat
- Napostelun, happamien ruokien ja juomien runsaan ja usein toistuvan käytön rajoittaminen
- Janojuomana vesi
- Ksylitolituotteiden käyttö ainakin kolmen ruokailukerran päätteeksi (yhteensä ≥ 5 g/päivä)
- [Alkoholin riskikäytön puheeksiotto](#)
- [Tupakka- ja nikotiinituotteiden lopettamisen interventio ja/tai vieroitushoito \(5 A:n malli\)](#)

Alkoholin riskikäytön puheeksi otto

- Alkoholista keskusteltaessa on tärkeää luoda keskustelulle avoin ja kiireetön ilmapiiri. Ole kannustava, kuunteleva ja rauhallinen.
- Alkoholin puheeksiotto alkaa alkoholin käytön kartoituksella. Parhaiten se selviää kysymällä tai käyttämällä [AUDIT-testiä](#). Kartoitus tehdään neutraalisti ja *asiakkaalla on lupa kieltäytyä siitä*.
- Voit kysyä esimerkiksi:
 - ”Kertoisitko alkoholikäytöstäsi”
 - ”Haluatko tietää, miten alkoholinkäyttösi vaikuttaa esimerkiksi sinun terveyteesi”
- Tuo esille, ettei saatu informaatio vaikuta asiakkaan saamiin hoitoihin tai sosiaalietuihin.
- Toteuta lyhytneuvonta (mini-interventio) aina kun huomaat alkoholinkäytön olevan riskikäyttöä. [Lisätietoa lyhytneuvonnan toteuttamisesta ja riskikäytön rajoista \(Alkoholiongelmaisen hoito, Käypä hoito –suositus\)](#).
- Kirjaa ja tilastoi tekemäsi työ: [Päihteiden käytön ja mini-intervention kirjaaminen \(THL\)](#)

Tupakka- ja nikotiinituotteiden lopettamisen interventio ([5A:n malli](#))

- **Kysy tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä**, jos potilastiedoissa ei ole asiasta mainintaa (mitä tuotteita käyttää, määrä ja kesto).
 - Tupakkatuotteiden käytöstä tulee kysyä vähintään kerran vuodessa, ja samalla on syytä keskustella lopettamisesta.
 - [Motivoivan keskustelun](#) voi aloittaa näin: ”Onko tupakkatuotteiden käytöstä keskusteltu aiemmalla käynnillä?”
- **Kerro ja tue, miksi lopettaminen olisi tärkeää**
 - [Tupakka- ja nikotiiniriippuvuuden ehkäisy ja hoito, Käypä hoito -suositus](#)
- **Arvioi lopettamishalukkuutta** ja sovi lopettamisyrityksestä
 - ”Mitä ajattelet nikotiinituotteiden käytöstäsi” ”Mitä ajatuksia sinulla on lopettamisesta?” ”Mitä hyötyä lopettamisesta voisi olla?”
- **Kannusta, kehoita ja avusta lopettamisyritystä**
 - Käytä hyväksi [tupakasta vieroituksen neuvontakorttia](#) ja [-toimintamallia](#)
 - Kerro, että olet apuna ja tukena – nyt ja tulevaisuudessa. Arvioi lääkehoidon tarve ja keskustele siitä, ohjaa lopettamisryhmään ja/tai sähköiseen tukeen esim. www.stumppi.fi ja/tai mobiilisovellukset
- **Järjestä tarpeenmukainen seuranta**
- Kirjaa ja tilastoi tekemäsi työ: [Päihteiden käytön ja mini-intervention kirjaaminen \(THL\)](#)